

פ ר ו ס ו ק ו ל מ ס ' 40
מישיבת ועדת העבודה מיום כ"ב בסיון תשל"ד

10:45 בשעה (12.6.1974)

נ כ ח ו : חברי הועדה:

- ש. ארבל-אלמוזלינו - י י " ר
- ז. אמיר
- י. ארידור
- מ. גז
- פ. גרופר
- ל. דיציאן
- מ. ורטמן
- ה. זיידל
- ד. זכין
- י. יודין
- מ. כהן
- ד. לוי
- א. לין
- ח. שמעוני

מ ו ז מ נ י ם :

- ד. אלפונדרי
- ד. גרנדש - הנהלת בחי המשפט

מזכיר הועדה:

- י. שומרון

ר ש ם :

"חבר המתרגמים"

- סדר-היום:
1. הצעה לסדר (של חה"כ י. ארידור)
 2. השביחה בספצל, חוטי חסמל בחיטה
 3. אי-הוצאת חייל משנתרה: סדירה שכורה (הצעה לסדר-היום של חבר-הכנסת ד. זכין)

- 953 -

(מקבל ק"מ 23.6.74)

1. הצעה לסדר

היו"ר ש. ארבל:

אני מתכבדת לפתוח את הישיבה.
בסדר היום שלנו יש נושא שאני נתתי לו עדיפות וזה: אי הוצאת חייל משוחרר מדיחה בשכירות עד תום 40 יום מיום שחרורו. זה נושא שקשור עם חיילים משוחררים. זו היתה הצעה לסדר היום ואני מצאתי לצכון - מאחר וזה קשור בהוצאה מדירה - לתת לזה דחיפות. הנושא הזה עומד היום על סדר יומנו, אנחנו היזמנו לצורך זה את נציגי משרד השיכון, גם מהמשרד להוצאה לפועל - את מר דב גרנדש - אנחנו גם נשמע ממנו על הנושא של הוצאה לפועל, אם יש התחשבות בחיילים וכל הנושא הזה.

הנושא היה הצעה לסדר היום של ח"כ זכין ואני מקדמת אותך בברכה, גם כחבר ועדת העבודה לשעבר.

מאחר ואני אמרתי לכם מהו הנושא שעומד על סדר יומנו - ואני רוצה שאנחנו נתחיל בו היום - אני נותנת הצעה לסדר לח"כ ארידור.

י. ארידור:

הצעת סיעת הליכוד היא לדון בהתנהגות הלא-הוגנת של יו"ר ועדת העבודה, ח"כ ארבל-אלמוזלינו, בישיבה הקודמת. מהות ההתנהגות הלא-הוגנת הייתה שכאשר נתבעה הצבעה בישיבה הקודמת, יו"ר - ע"י תכסיסים שמתאימים לחבר כנסת מן השורה, אבל אינם מתאימים ליו"ר שמצווה לאובייקטיביות - גרמה לכך שההצבעה הלכה ונדחתה במשך שעה ארוכה וכזה היא בעצם מעלה באמון שכולנו נותנים ביו"ר של ועדה.

סיעת הליכוד מבקשת לדון בדחיפות בהתנהגות הזאת. יש לדון בעניין. שום יו"ר של ועדה - ויש 10 ועדות - לא עושה "פילי בסטר" לוועדה שלו. נדרשה הצבעה והיו"ר קרוב לשעה עיכבה הצבעה משום שהסיעה שלה לא הייתה ברוב. היו"ר צריך להיות ניטרלי בניהול הישיבה.

ה. זיידל:

חברי כנסת, בפעם הראשונה השתתפתי שלשום בדיון שהתנהל בקול רם ובעצבנות. מתוך הנסיון הקצר שרכשתי בוועדה הזו במשך חצי שנה, אני חייב להיות אובייקטיבי ולהגיד שהיו"ר התנהגה לא רק בסדר מופתי אלא גם באובייקטיביות גמורה כלפי כל הסיעות.

אני רוצה לפנות לח"כ ארידור ולבקש להסיר את ההצעה מסדר היום. אני לא ראיתי עד כה שום פגם - לא טכני ולא נוהלי ובודאי לא משהו מיוחד בהתנהגותה של היו"ר. היות והעניין בסופו של דבר התקבל פה אחד, ולא היה עניין של רוב ושל מיעוט, אז דומני שצריך לעבור לסדר היום ואני פונה לח"כ ארידור. זו ועדת עבודה ולא ועדת כספים, כאן אנחנו דנים בנושאי עבודה, בנושאים יום-יומיים, היום יש כמה סעיפים חשובים ואני הייתי חושב שלשם יחסים בעתיד - וגם כפי ששמעתי בעבר ואני שמעתי אותך ח"כ ארידור מאד ששיבחת את היו"ר - אני מניח שהיה לך יסוד לתשבחות אלו עוד מהקדנציה הקודמת.

אני מבקש להסיר את הצעתך מסדר היום.

ל. דיציאן:

אני חושב שבחקופה הקצרה שיש לי הכבוד להיות חבר הוועדה, אני השתדלתי בכל העניינים להתווכח לגופם של העניינים ולא לעשות קשיים כלשהם. הויכוח שהיה בישיבה הקודמת התחיל בעניין ענייני אד-הוק. אנחנו הודענו, עקב תיקון תקנות מועצת הביטוח הלאומי, על הרכב המועצה וכאן הייתה פלוגתה. כשהגענו להרכב המועצה שנקבע כבר מזמן בתקנות

ישנות, התברר שהגוף היציג של העובדים - קרי, ההסתדרות - שולח למועצה 12 נציגים, אחד מהם הוקצב בהסתדרות העובדים הלאומית ומצד שני, מתוך ההרכב הרב-גווני של ההסתדרות הכללית 11 חברים נשלחו ע"י גוף פוליטי אחד. אנחנו הערנו שהתקנות קובעות, בזמן שמדברים על נציגות של נותני העבודה, מדגישות התקנות מפורשות שחברת העובדים נחשבת כגוף נותן עבודה. אם היה מצב שהגוף היציג של העובדים מורכב לפחות משתי סיעות די גדולות - סיעת הליכוד מהווה לפי הבחירות יותר מ-23 אחוז ותנועת העבודה הליברלית, 6 אחוז, זה לא סיעות הגיוניות ויש תביעה, צודקת, שהם יהיו מיוצגים בגוף שהוא מחליט סופית על תקציב, שהוא גוף ממלכתי ואז התעורר הויכוח.

אנחנו דרשנו לכן התערבות של ועדת העבודה ובקשר לויכוח הזה ביקשנו לדחות את הדיון בתיקון התקנות שהוא לא במישרין דן בענין הזה, לשבועיים, על-מנת שנוכל לבוא במגע עם הגוף ההסתדרותי בקשר לחידוש הנציגות במועצת הביטוח הלאומי, שצריכים להקים אותה עד 30 ביוני.

אני חושב שאם סיעה מבקשת בהצעה מפורשת לסדר, לדחות את הדיון בהחלטה מסוימת, אז לא יתכן - עם כל הכבוד והערכה ליו"ר - שאחרי שיש הצעה לסדר היום, כך אני למדתי נוהג פרלמנטרי, יכול אחד מהחברים לדבר נגד ואחר כך מצביעים. לא יכול להיות שלא יתנו במשך כשעה לכל מיני חברים, לענין או לא לענין, לנציגי הממשלה ונציגי הביטוח הלאומי, שהם יקבלו את רשות הדיבור עד שיתאספו אנשים שהם אולי יצביעו נגד. יש כללים פרלמנטריים וצריכים לדעת: או שכל החברים שיש להם רוב נוכחים בוועדה, או אם לא אז צריכים לדעת גם להפסיד פעם בהצבעה ולא לסחוב את הענינים בלי גבול.

אני אומר את זה ברוח טובה: היה דיון בזמנו, זה היה בימים הראשונים של ועדת העבודה, שאני הצעתי הצעה מסוימת בקשר למקדמות לחיילים ואחרתי בדיוק ב-5 דקות לישיבה ולמרות זאת שהיה ידוע שיש לי הסתייגויות, וגם נציגי הממשלה אמרו שיביאו הצעות חדשות, בדיוק ב-8:35 הייתה החלטה של הוועדה בנוכחות שני חברים. אז אם נוהגים כך ויש הצעה לדחות, צריכים להתחשב בזה ואני אומר את הדברים ברוח טובה.

נוצר מצב מסויים, בכל הוועדות, ואו שהחברים יתרגלו להיות נוכחים ולנצל את הרוב שלהם או שצריכים להיות מוכנים גם להפסיד פעם בהצבעה.

א. ליין:
אני לא הייתי נוכח באותה ישיבה ואני רוצה להתייחס לענין ואני מודה מראש אם יתגלו אי-דיוקים בדברי לגבי הארוע שקרה ואני מראש מבקש את סליחתכם.

אני לא תארתי לי - האמת היא שאולי זו אשמתי - עד אותו מקרה שקרה בישיבה, לא עלה על דעתי שה"כ ארידור עורר את השאלה שבמועצה של הביטוח הלאומי אין אף נציג ציבור אחד מטעם הליכוד, שהוא מציג בעדיפות. לא עלה על דעתי, כי אני מעולם לא העסקתי את דעתי בענין הזה. אני חושב שזה אחד הדוגמאות הבולטות כיצד משטר דמוקרטי אפשר בהסח הדעת - ואני אומר את זה במקרה לכלם - להפוך משטר דמוקרטי למשטר בולשביקי, מפני שאני לא מתאר לעצמי שבאיזה שהוא מוסד אחראי של מפלגת העבודה היתה יכולה להתקבל החלטה שבמועצה שבה יש אנשי ציבור, נציגי ההסתדרות, לא יהיו נציגים של הליכוד, בלתי אפשרי. מה יכול לקרות? יכול לקרות שאיזה שהוא איש ציבור, איזה שהוא עסקן, על דעתו, רצה להיות חרוץ מדי, רצה להיות נאמן מדי, רצה להוכיח אני לא יודע מה והוא הגיש רשימה של נציגי ההסתדרות ולא עלה על דעתו שצריכה להיות גם איזו שהיא פרופורציה מתקבלת על הדעת של אנשי הליכוד.

מדובר כאן על גוף רשמי שהוא בהתאם לחוק צריך לשלוח את שליחו. אם הגוף הזה, בחוכו, יפקח עדות, חברות, גורמים שונים - זה ענין פנימי, צריך להעלות אותו לדיון בוועדה המרכזת של ההסתדרות, ללא ספק ואתה צודק בזה אם יש דבר כזה. אותו מענין: אנחנו כאן נציגי ציבור בכנסת, מעולם לא שכחנו שאנחנו מייצגים את הציבור ששלח אותנו, אנחנו אנשי ההסתדרות, אנחנו גאים בכך שאנחנו חברי ההסתדרות, באם נאמר בחוק שההסתדרות שולחת את נציגיה למועצה הזו, כאנשי ההסתדרות, אנשי הליכוד, שנעמוד על כך שלפני שאנחנו מאשרים את החוק, אנחנו רוצים לדעת, אנחנו חייבים להיות רגועים בכך שנשמרה המסגרת המחייבת או הפרופורציה של שליחינו אנחנו.

הערכתי היא ש"כ ארידור צדק לאורך כל הקו בתביעה שלו, אבל עכשיו אני רוצה להתייחס למה שקרה מבלי שאני הייתי נוכח. פה אני אעיר הערה אחת, גם לנו לאנשי הליכוד. אין לי ספק שאם נכון הדבר שיו"ר לא גילתה אובייקטיביות והיא עשתה "פילי בסטר" וכל מה שתואר כאן, אז היא שגתה. אבל לא מדובר כאן על פרוצדורה ותקנון כתוב אלא על נוהג נסבל ואתה מקבל את זה, ארידור. אם מדובר על נוהג מקובל, אני רוצה להזכיר לעצמנו, שגם בפרשה שהיתה במליאה לא דובר על תקנון אלא מדובר על נוהג מקובל. אם אנחנו מצפים מאחרים שיתנהגו בהתאם לנוהג מקובל, אנחנו חייבים לדעת שזו דרך דו-סטריית. הייתי מציע שאנחנו נראה את המקרה הזה כמקרה חולף ונשאף לכך - ובזה אני מדבר על כל הצדדים הנימצאים כאן - שנשמור על נוהג מקובל שיאפשר לכנסת לעבוד במליאה ולעבוד בוועדותיה ואם זוהי משאלה, הייתי מציע שנעבור לסדר היום מתוך תקווה שיו"ר תדאג לכך שבאמת במוסד הלאומי תישמר פרופורציה במועצה של חברי ההסתדרות שהם חברי הליכוד - ויש באפשרותה לעשות זאת - אנחנו מצידנו נדאג לכך ואנחנו מצפים מחברי העבודה בהסתדרות שגם הם יעשו זאת ואני אומר שזה לטובת הבראת האוירה הציבורית באופן כללי.

היו"ר ש. ארבל:
לפני שאני נותנת לאחרים לדבר, אני רוצה להעמיד דברים על דיוקם, מפני שאמרתם דברים די קשים - אלו שהיו בישיבה ואלו שלא היו בישיבה: היו"ר מועלת בתפקידה, היו"ר התנהגה לא כשורה. נאמר ואני רשמתי לי.

אני חושבת, הלואי ויו"ר אחרים היו נוהגים כפי שאני נוהגת באובייקטיביות הברורה ביותר בוועדה. בישיבה האחרונה לא חרגתי מהמסגרת של האובייקטיביות, בשום אופן ופנים ואני חולקת על כל הדברים הללו שנשמעו כאן.

עמד נושא, שאמנם לא היה קשור עם סדר היום ישירות, אבל דנו בו. הועלתה הצעה שבכלל אין זה מסמכותה של ועדת העבודה להחליט בה: מה תהיה הנציגות וארגון העובדים של הליכוד או של ההסתדרות או של גוף זה או אחר שהוא בתוך ההסתדרות. אף פעם ועדת כנסת לא התערבה בנושאים הללו, זה ענינו של אותו הגוף הוולנטרי לקבוע מי הם נציגיו וחזקה על אותם הנציגים שהם בתוך הגוף הזה לדאוג לכך שתהיה להם נציגות. המאבק איננו כאן, המאבק בבית שלהם פנימה ואת זאת אנחנו הסברנו.

ח"כ ארידור העלה הצעה שלא לקיים דיון, לדחות את ההצבעה וכו' וכו'. דיון אני לא יכולה לא לקיים. כאשר מעלים נושא כזה צריכים סביבו לפתח דשון ונרשמו חברי כנסת לדיון הזה. אני יכולה להגיד לח"כ כזה לא, אתה לא תדבר? אז היו באים ואומרים: איזה מין משטר זה פה? את לא נותנת לחברי כנסת לדבר. איך יכול להיות? האם פעם נרשם ח"כ ארידור ולא נחתי לו רשות דיבור? ואם לא נחתי לו, אז אתם יכולתם לראות מה שהוא יכול היה לעשות. כך אתחיל לנהוג? אם ח"כ רוצה לדבר אסרב לב? ודיברו חברי כנסת - יודיץ, וזיידל וחברי כנסת אחרים שנוכחו באותה ישיבה, נציגי המוסד לביטוח לאומי רצו להתייחס

אז לא אחן להם לדבר? כי ח"כ ארידור רוצה שעכשיו אני אצביע. זה נוהג פרלמנטרי מקובל, אנחנו ננהג לפיו ובמידה שחברי כנסת היו צריכים לבוא לכאן. העלה ח"כ זיידל הצעה שאת הדיון אנחנו גומרים, אבל ההצעה לא מצביעים, דבר לגיטימי שתמיד קיבלנו אותו בוועדה. כאשר סיעה ביקשה לא להצביע, אני תמיד נעניתי - אם זה סיעת הרוב או סיעה אחרת, אפילו סיעת יחיד המבקשת לא להצביע היום באותו נושא ואנחנו תמיד נענינו. אתם לא רציתם לקבל את ההצעה של ח"כ זיידל ועל זה התפתח ויכוח. מה כאן אני לא נהגתי בסדר? מה לא נהגתי כשורה? בגלל זה שנתתי לח"כ לדבר? אני היזמנתי את רשות הדיבור? אנחנו יוצרים מתחים בוועדה שלא היו צריכים להיות קיימים בכלל.

אני דוחה את כל הטענות הללו שנשמעו. ליו"ר זכות לגיטימית לנהל את הישיבה כראות עיניו. במידה והוא חורג מאיזה שהוא דבר שהוא באמת צורם, אז חזקה על חברי כנסת שהם אומרים מה שיש להם לומר. על כן, אני דוחה את כל זה ואני מציעה בכלל להוריד את ההצעה של ח"כ ארידור מעל סדר היום.

מ. ורסמן:
לא הייתי בישיבה הקודמת, אבל ח"כ דיציאן הכניס אותי לתמונה. לכאורה אנחנו יכולים להסכים על דבר אחד: אם הכנסת מחליטה על איזה שהוא נושא זה מחייב את כולם ללא יוצאי מהכלל, אזרחי המדינה, מוסדות, גופים. כשהכנסת באה לחוקק חוק או להחליט על איזה שהוא דבר, לא מספיק שיש לה רוב לאותו חלק שרוצה להציע, אלא גם בודקים אם יש בזה הגיון ואם יש בזה צדק. אני לא מעמיק לדברים אחרים, אני מדבר על דברים הרבה יותר שטחיים.

כנסת ישראל יכולה להחליט שמפלגה מסויימת חייבת לתת ייצוג למזכירות שלה ליוצאי ארצות שונות וכו' ולקבוע את סדרי החיים שלהם. הכנסת יכולה להחליט שההסדרות הכללית חייבת להתפרק ולהקים מבנה שיענה ליצוגים של האיגודים המקצועיים, תהיה פדרציה של האיגודים המקצועיים ולא הסדרות. היא בהחלט יכולה להחליט שבועדה המרכזת תשתף סיעת הליכוד, שבלי סיעת הליכוד לא תיתכן ועדה מרכזת. אם תהיה החלטה של הכנסת, זה יחייב. אבל בד בבד תצטרך הכנסת להחליט שהיא מחסלת את האירגונים החופשיים, מחסלת את התקנון שלהם, את החוקה שלהם ומהיום והלאה הם צריכים לנהוג לפי חוקי המדינה. יש מדינות בעולם שכך פועלים אירגונים חופשיים, פועלים לפי חוקי הממשלה.

ההסדרות הכללית היא אירגון חופשי. כל מי שרוצה משתייך, כל מי שרוצה עוזב את הארגון. ואני זוכר ויכוח שהתנהל האם תכלת-לבן יכול להתקבל להסדרות או לא יכול להתקבל. אם אינני טועה היתה גם מערכה משפטית וקבעו מה שקבעו. אבל ברגע שתכלת-לבן הצטרף להסדרות הוא הצטרף לכבוד את חוקת ההסדרות וחוקת ההסדרות זה לא דבר קבוע, יכול להיות גמיש. אם לחלק מסויים יש רוב לתיקון, יתקן את החוקה. יש רוב שיחשוב שצריך להיות חוקה אחרת, יבנה לעצמו חוקה אחרת. קיימת חוקה להסדרות שהיום מחייבת את כל החברים.

ובכן, אנחנו חיים במשטר מסויים שחבר הוועד הפועל של הסדרות יודע שהוא חייב לקבל את החוקה כלשונה. הם יכולים להאבק בה, אבל לקבל את לשונה. ואם חושב הליכוד שמקפחים אותו או שלפי החוקה מגיע לו יותר, יש מוסדות בהסדרות אליהם צריך לפנות ולמצות את הדין. למה רק שליחת אנשים למוסד לביטוח לאומי? למה לא חברות בוועדה המרכזת? המחוקק יכול להתייחס לגוף, הוא יכול להחליט שגוף מסויים יש לו נציגות, מוכר כנציגות, מוכר כגוף ייצוגי או איננו מוכר. אבל הוא לא יכול להיכנס לפרטים איך תורכב הנציגות של אותו גוף. בשום פנים ואופן לא. ולא מקרה הוא - ואתה אמרת את זה בעצמך ח"כ דיציאן - שלגבי חברת העובדים נאמר התאחדות התעשיינים וחברת העובדים זהו הגוף הייצוגי של בעלי תעשייה, המעסיקים. אבל גם בהסדרות נאמר

שההסתדרות הלאומית נימצאת בתוך זה, זה ייצוג של ההסתדרות הלאומית ואם היא תשלח את ההסתדרות הלאומית אני לא רוצה לבדוק. אינני רוצה להיכנס לפרטים. מי שההסתדרות הלאומית תשלח, הוא יהיה הנציג.

אני רוצה להזכיר לח"כ ארידור, האוהב גם לחלק מחמאות, אבל לתקופה קצרה מאד.

י. ארידור: אני רוצה להגיד לך שדווקא כשאני מחלק מחמאות ליו"ר, מתברר לי שאני טועה.

מ. ורסמן: בא נתרגל לכלל אחד: את יושבי ראש הועדות נקבעו עפ"י הסדר כולל ובוא נפסיק להתחרות מי יסדר את היושב ראש השני. יש יושבי ראש לליכוד, יש למערך, הבה ננהג לפי הכלל: יו"ר הוא מחוץ לתחום הויכוח. היו"ר פועל לפי הבנתו, פה יותר מאשר בכנסת, היו"ר קובע, הוא מחליט, אתה רוצה לערער - לא פה.

נדמה לי שהיו"ר - ואני יושב בוועדה יותר מאשר קדנציה אחת - מתנהגת בצורה הטובה ביותר, הועדה מתנהלת בצורה עניינית ביותר ואם פה ושם ישנם איזה שהם דברים, אלה הם דברים אנושיים שיכולים לקרות לכל אחד.

לבסוף, אני רוצה להגיד, נאמר כאן שהנה תראו מה שקרה במליאה. בואו נבדיל בין ישיבה במליאה, שם היו"ר הוא רק יו"ר, הוא לא יכול לנאום נאומים שם. לביין יו"ר שהיא גם חברת ועדה. היא לא יושבת כאן כשומר תנועה כדי לכוון מי ידבר ומתי הוא יפסיק. שושנה ארבלי הוא חברת ועדה, וכמה זמן שהיא רוצה לדבר היא יכולה לדבר, כפי שמדברים אחרים ואי אפשר לבוא ולהגיד שהיו"ר דיברה יותר מדי. זכותה אחרת מאשר לחבר היושב מסביב לשולחן?

ובכן, אם ח"כ אמנון לין אמר מה שאמר השמיע ח"כ ארידור מה שהשמיע, הייתה תשובה כפי שהייתה, אני מציע לעבור לסדר היום.

2. השביתה במפעל חוסי חשמל בחיפה

היו"ר ש. ארבלי: יש הצעה להפסיק את הויכוח ואנחנו מפסיקים את הויכוח.

אנחנו עוברים לנושא השני. ח"כ כהן בישיבה הקודמת, בסוף הישיבה, העלה הצעה לסדר ואני ביקשתי שהוא יעלה אותה ביום רביעי בבקר, אני מצטערת שהוא לא היה הראשון שהעלה.

א. לין: בחיפה מתנהלת שביתה של עובדי מפעל, כבר 5 שבועות. במפעל הזה עובדים למעלה מ-650 פועלים. יש שם 200 עולים חדשים מרוסיה, יש ביניהם 150 פועלים שעברו את גיל 55. כלומר, המפעל הזה הוא מפעל מאד מאד ותיק שהוא גם מכיל בתוכו פועלים ותיקים וגם עולים חדשים וכשאנחנו שואלים את עצמנו על מה הם שובתים. אנחנו רגילים בארץ הזו שפועלים שובתים על תנאים סוציאליים, על קיום ואנחנו מבינים את זה. אבל אני רוצה להסביר לכם שבמקרה הנוכח, מדוע אני מחשיב מאד את השביתה הזו ואני רואה אותה כשביתה מאד סמלית לכל מאבק תנועת העבודה הישראלית, למעשה על זה התחילה תנועת העבודה הישראלית את מאבקה. זהו מאבק על הכבוד של הפועל. למעשה המפעל הזה, שהוא מייצא למעלה מ-20 מיליון לירות לשנה, בסדר גודל של הכנסה, הפועלים הגיעו להישגים לא מבוטלים של שכר ותנאים סוציאליים, בעזרת כמובן הכוונה של ההסתדרות, של מועצת הפועלים בעיר וכן הלאה. אבל במשך הזמן, לחמיד שמעתי שיש שם פרובלמה עם המנהל. מעולם לא חקרתי בשאלה כי זה לא היה עיסוק שלי.

עם פרוץ השביתה התחלתי להתעניין בנושא הזה ושאלתי חברים במועצת הפועלים והסתבר שהפועלים שובתים על ענין של כבוד של הפועל במקום עבודתו. שם מסתובב מנהל מפעל שרודה בפועלים, השליט שם משטר של הפרד ומשול עד כדי כך שיש ספק אם הכבוד של הפועל באותו מפעל נשמר.

אחד הדברים שמדהימים אותנו, מביכים אותנו היא המחאה שבגלל העובדה שאותו מנהל גם משתייך להסתדרות, הוא משתייך למפלגה הגדולה, נתנו לו במשך השנים, עברו על כך לסדר היום.

ההנחה היא שכולנו שגינו, ואני מדבר על כולנו, כולל אלה שהיום הכריזו את השביתה, שנתנו לו במשך שנים, בגלל יחס מיוחד ולא בגלל הערכה שהוא ניהל את המפעל ביעילות וסלחנו לו על דברים. כרגע ההצעה היא ששביתה שמתנהלת 5 שבועות - ולא מגיעה לסיום ומועצת הפועלים לא מסוגלת לגמור אותה, והועדה המרכזת של ההסתדרות והמחלקה לאיגוד המקצועי בועד הפועל לא מסתדר שם הענין - חזקה על ועדת העבודה של הכנסת, שהיא מופקדת על נושא כל כך רגיש וכל כך חיוני, שהיא תיכנס לעובי הקורה, תזמן את הצדדים, תדון בענין - ואתם שמתם לב שאני אישית לא חיויתי דעה מי כאן צודק ומי לא, אבל אני בדעה שועדת העבודה צריכה להזמין שלושה צדדים: את מועצת הפועלים, נציגי ההסתדרות של האיגוד המקצועי, את נציגי הפועלים, כדי לדון בענין ולהוכיח שועדת העבודה, אמנם כשמה היא, דנה בעניני עבודה.

היו"ר ש. ארבל:
אני רוצה קודם כל למלא חובה נעימה, לברך את ח"כ ז"ק אמיר בכניסתו לכנסת ולועדת העבודה של הכנסת. אני חושבת שזאת היא תוספת ותגבורת חשובה מאד לועדת העבודה - ז"ק כנציג ישיר של העובדים וכל מי שמדבר על נציגות ישירה של העובדים, זאת היא באמת נציגות ישירה של העובדים. שנים רבות היו"ר ועד עובדים, עובדי ים המלח, כיום מזכיר מועצת עובדי ים המלח, בעל נסיון עשיר ורב, פעולה ציבורית מבורכת, מאבקים של ציבור העובדים ואין לי שום ספק ואני בטוחה בכך שהוא יתרום תרומה די נכבדה הן ליצוג האינטרסים של העובדים ולמאבק על קידומם וקידום זכויותיהם של העובדים בישראל. אני מקווה שתתמיד בועדה, תתרום תרומה די נכבדה ותהיה חלק מהקהל היושב כאן.

מ. כהן:
הואיל ואנחנו דנו כאן כבר פעם אחת, היה תקדים בסכסוך של הימאים, והבאנו את הענין לכאן, אם כי אפילו לא כבוררות, אני אומר להביא את זה לכנסת, לזרז את הענין הזה. הענין הוא גם בטחוני, יחד עם זה קלטו שם עובדים חדשים, יש שם עובדים מעל גיל 55. שני הצדדים רוצים למצוא פתרון רק אין מי שיביא אותם לחיסול הענין.

אני חושב שאם יוזמנו הצדדים לכאן, נשמע את הבעיית, אנחנו עשויים לתרום הרבה מאד לענין הזה.

י. יודין:
אני מתנגד לדיון בשיטה זו בועדת העבודה. אני לא רואה כל עילה פורמלית או אחרת. זו שביתה מוצדקת, שביתה לגיטימית ואני יכול לאשר כמה מן הדברים שאמר כאן ח"כ אמנון לין. השביתה מתנהלת ע"י מוסדות נבחרים, דמוקרטיים של ציבור עובדים - ועד עובדים, איגוד מקצועי, מועצת פועלים - השביתה מתנהלת עפ"י כל החוקים המקובלים בחברה דמוקרטית ועפ"י כל ההסדרים המקובלים בהסתדרות וברגע שמועצת פועלי חיפה תמצא לנכון לפנות לגורם שמחוץ לחיפה, יש לה כתובת של המחלקה לאיגוד המקצועי, של הועדה המרכזת של ההסתדרות ואולי יטכסו עצה ואם יצטרכו כתובות נוספות, בודאי ימצאו.

כל נסיון להעלות את הנושא יהיה בחינת התערבות בלתי מוזמנת, בלתי נחוצה ואולי שלילית בתוך מהלך השביתה. אני חושב שמי שדואג באמת לענייני עובדים, חייב היה לפחות לשאול לדעתם של נציגי העובדים, אם הם מבקשים התערבות זו. כשאני מדבר על נציגי העובדים, אני מתכוון לנציגות מוסמכת.

אני שולל עקרונית דיון כאן, לפחות ללא סיבה מיוחדת במינה, וזה משני טעמים: אינני חסיד של התערבות מוסדות ממלכתיים, אם מבצעים ואם מחוקקים, בניהול עניינים של ציבור העובדים. זאת לא חוקת עבודה, זה ניהול שביתה, זו אחת הפונקציות של מועצת פועלים, של איגוד מקצועי, של ההסתדרות. בכל שנה בארץ מתקיימות עשרות ולפעמים מאות שביתות. ח"כ אמנון לין לא הצטער על שביתה זו, להיפך הוא מצא לה הצדקה, לפחות לשביתה זו. אין כמעט מפעל בארץ שבמידה זו או אחרת לא מעורה בענייני בטחון, לפחות רוב המפעלים. אני מתאר לעצמי שתתחיל ועדת העבודה לדון היום בשביתה זו, מחר ששביתה אחרת, אחר כך בשביתה שלישית. אנחנו נהפך לתחליף למחלקה, מי ביקש את זה מאתנו? מי הטיל את זה עלינו?

לא צריך להכניס מוסדות ממלכתיים - אם מבצעים ואם מחוקקים - לסכסוכי עבודה. זו עמדה שבודאי כמה וכמה חברי כנסת יחלקו עליה, אבל זו עמדה שאנחנו דוגלים בה, לא מן היום הזה. ואני חושב שהן מבחינה עניינית והן מבחינה מעשית, אין להחליט על דיון זה שיהיה התערבות ללא בקשה והזמנה בענייני ההסתדרות.

ל. דיציאן:
אני רוצה להביא לידיעת הועדה כי הייתי נוכח לפני שבועות מספר בדיון בוועדת השרותים בקשר לשביתה שהוכרזה ע"י עובדי הדסה בירושלים. גם כן שביתה מאושרת ע"י מועצת פועלי ירושלים. יו"ר ועדת השירותים מצאה לנכון להזמין את הצדדים, דהיינו ועד העובדים והנהלת הדסה, לדיון בוועדת השרות. ביררנו זליבנו את הבעיה, נשמעו הצעות, הובעה משאלה לדחות את השביתה שהוכרזה אז - עמדנו 3 או 4 ימים לפני ביצוע השביתה - היתה שביתה אזהרה של 24 שעות ואחרי שביתת האזהרה ניתן זמן מסויים לקיום השביתה והדיון התקיים לפני כן. קריאתנו נשמעה, השביתה נדחתה ויש תקווה שהיא לא תתקיים ושהצדדים יבואו לידי הסכם זה או אחר לפי ההצעה.

אני לא חושב, עם כל הכבוד לאיגוד מקצועי, אם מחר אחד מחברי הכנסת יעלה על הבמה ויתן נאום גדול ואחר כך משום מה שר העבודה לא ימצא לנחוץ לבקש להסיר את ההצעה מסדר היום, היא תועבר לוועדת העבודה. אז ח"כ לין וח"כ כהן ביקשו ישירות להעלות את הבעיה בוועדת העבודה, מה רע בכך? אף אחד לא אמר שאנחנו קבענו עמדה. להיפך, אני חושב שאנחנו צריכים להיות ערים לא רק לענייני חקיקה אלא גם לענייני יחסי עבודה ובקשר להם יש גם ענין של שביתות, מניעת שביתות, הפסקת שביתות ויחסי עבודה תקינים בכל הסקטורים ובכל המפעלים במדינה.

ז. אמיר:
ראשית, אני מודה על הברכות ומצאתי לנכון להעיר מספר דברים לנושא הנדון. שמחתי לשמוע מת"כ אמנון לין את הערכתו החיובית לסיבות השביתה זו. אני יודע, השביתה הזו היא אולי סימפטום של בעיה יסודית הקיימת ביחסי העבודה במדינת ישראל וזה שמירה על כבודו של העובד בארץ. בלי להיכנס לבעיות הקונקרטיות של השביתה, אני חושב שוועדת העבודה של הכנסת באשר היא מצווה ואחראית על קביעת חוקים, יכולה להביע את רצונה שהשביתה הזו, שהיא לכאורה צודקת וגם מתמשכת, ולבקש מהצדדים, גם מהצד המעסיק וגם הצד ההסתדרותי-היצוגי, למצוא שפה משותפת על-מנת להביא לסיומה של השביתה, תוך שמירה באופן קפדני ביותר את חופש הביטוי וההתארגנות בתוך המפעל עצמו, ובעיקר שמירה על כבודו של העובד.

אינני חושב שיש צורך שועדת העבודה של הכנסת תיזום מפגש בין הצדדים המעורבים בסכסוך, אבל יכולים לומר רק דבר אחד, שועדת העבודה של הכנסת רואה בשביחה הזו לא בעיה חומרית, אלא בעיה של עצם יחסי אנוש הוגנים בתוך מפעל. לכן אינני בדעה שאנחנו צריכים, כועדת העבודה של הכנסת, להתערב בסכסוכי עבודה שישנם בארץ אלא אולי אנחנו צריכים ליצור אקלים שהעובד בארץ יקבל את מלוא זכויותיו, להם הוא זכאי.

ג. גרופר:
קודם כל, ברכה קצרה לח"כ ז'ק אמיר
לנאום הבכורה שלו בוועדת העבודה. שיצליח
ונשתף פעולה ביחד, כפי שהועדה משתפת עד היום.

אני רואה את הבעיה אחרת ואני רוצה בקיצור נמרץ לנמק מדוע אני רואה את הבעיה בצורה אחרת. הנכון הוא שועדת עבודה לא צריכה להיכנס לסכסוכי עבודה. יש לה מספיק עבודה משלה. אבל בנוהג הפרלמנטרי, אם מחר מישהו מחברי הכנסת - לא חשוב מאיזו סיעה - יעלה הצעה לסדר יום על הבעיה, ואני לא חושב שירצו להעמיד את זה להצבעה במליאה להסרה מסדר יום, מפני שלא מעלים את זה להצעה לסדר יום עם מחשבה מסויימת לאיזה צד צודק או לא צודק, מעלים את ההצעה לסדר יום על החומרה בעניין ובפרט שח"כ כהן, שהוא חבר ועד הפועל של ההסתדרות, חבר מועצת פועלי חיפה, בא במגע עם מזכיר מועצת פועלי חיפה, ישב עם ועד העובדים - ביוזמתו וברצון טוב, לפי הזמנה של מזכיר מועצת פועלי חיפה - בא גם בדברים עם המעסיקים והבעיה שם היא כפי שפה נאמר, זה עניין של פרסטיג' מסויימת וכל הצדדים רוצים לגמור את העניין ולא יודעים איך, כי זה עניין של יוקרה.

אני חושב שבמקום שיעלו את זה מעל במת הכנסת ויהפכו את זה לנושא פוליטי או לא יהפכו את זה - אבל אנחנו הרי מכירים את החיים הפרלמנטרים שלנו - בא חבר, בהגיון רב, ומה הוא אומר: להזמין את הצדדים לפה לשיחה של שעה וחצי. אז מה, יותר טוב שבעפולה, למשל, יש כונס נכסים ולא שילמו משכורות? ובאים אלינו כאן שאנחנו נדאג למשכורת של הפועלים ואנחנו נדאג למשכורת של הפועלים, כי צריכים לדאוג להם. אז, זה כן להביא לוועדה כי לא שילמו משכורת. אז מביאים לוועדה והתייחסנו לזה ועוד נתייחס לזה ונימצא מקורות איך לשלם להם את המשכורות. זאת אומרת שאנחנו כן מספלים בנושאים של פועלים, במקרים מסויימים, לא בכל שביחה, אז איך באים להגיד שיש רצון טוב בנושא שבאמת כולנו בדעה אחת, את זה נסיר ונלך דרך הכנסת? זה יותר יפה? דרך המליאה, דרך העתונות? אנחנו רוצים למנוע דברים כאלה, לא להכניס פוליטיקה בענייני פועלים אלא להכניס את העניין.

לכן אני מציע, ההיפך הוא ח"כ יודין,
אנחנו לא נכנסים לסמכויות פועלים ולא לאיגודים המקצועיים, אבל אם אפשר לעזור אז צריך לעזור ויש לנו את הזמן הזה.

מה קורה ח"כ יודין שאם במשא ומתן בהסכם קיבוצי נשאר סעיף אחד והיה מתח וכו', אז גרופר לא הרים טלפון לאברמוביץ ואמר לו להתערב? אם אני פונה לאדם, וזה לא משנה אם זה מהאיגוד המקצועי או חבר כנסת, ולכן אני מציע ברוח טובה שאנחנו יכולים מאד לעזור ולגמור ויכוח פוליטי בכנסת, כי יעלו את זה.

י. ארידור:
אני רוצה לתמוך בהצעה שאנחנו נעלה את הנושא הזה על סדר היום. ראשית כל, ישנם תקדימים לאין ספור שועדת העבודה במקרים שונים טיפלה בענייני שביחות, גם עפ"י החלטת הכנסת, ואין שום סיבה שאנחנו לא נדון בזה.

שנית, דווקא בשביתה שכרוכות בה תלונות חמורות מאד על יחסי אנוש פסולים מצד מנהל המפעל, אז אנחנו חייבים להביע את דעתנו בנושא הזה, מפני שאם לא נביע את דעתנו יכולים לחשוב שזה באמת ענין שולי הדברים האלה. אני קראתי בעתון, גברתי היו"ר, שלא נתנו לפועל לטלפן ולשאל לשלום בנו שהיה בחזית בזמן המלחמה, מכיוון שזאת שיחה פרטית והדבר הזה לא הוכחש. במסגרת של יחסי אנוש, קשה לי לתאר דבר יותר חמור. אינני יודע אם זה נכון או לא, אבל זה לא הוכחש בעתונות. אז אנחנו עכשיו נבוא ונגיד שזה לא מענין אותנו דבר כזה?

שלישית, בנושא הזה המדינה כבר התערבה משום שהממונה על יחסי העבודה במשרד העבודה התערב בשביתה הזאת וגם הוא לא הצליח לחסל את הענין. הוא מדינה וגם אנחנו מייצגים איזה שהוא אורגן של המדינה. גם הוא לא הצליח.

אני הייתי שותף להצעה של ז'ק אמיר, אילו היה מתקיים דיון. אנחנו איננו יכולים לקבל החלטה, לא מקובל בוועדת העבודה או בשום ועדה לקבל החלטה בלי בירור ואני מניח שאתה צודק במסקנות שלך, אבל אנחנו חייבים ראשית כל לקיים ברור, הברור הזה לא יקח הרבה זמן, אפשר היה לקיים ברור קצר, להזמין את נציגי מועצת הפועלים, נציגי ועד העובדים, נציג המפעל, נציג הממונה על יחסי עבודה או את הממונה עצמו והיינו מקיימים ברור. אני בטוח שהברור הזה היה תורם לא רק לחיסול השביתה. אני חייב לומר שענין חיסול השביתה, עם כל חשיבותו, הוא פחות חשוב מאשר תרומתה של ועדת העבודה לכך שיחסי אנוש מהסוג שמחלוננים עליו במפעל הזה לא יהיו ושקולה של ועדת העבודה לא יושקע בנושא הזה, משום שהשתקת קול בנושא מהסוג הזה פירושה מתן רשות להפקרות וועדת העבודה לא יכולה לתת רשות להפקרות. באם הנושא הזה לא יועלה על סדר היום, פירוש הדבר שועדת העבודה או רוב של חברי הוועדה, אם הוא יחליט כך והסיעות שלהם, נותנים יד להפקרות ביחסי עבודה, מבחינת יחס לפועלים ואני מדגיש זאת.

לכן אני מציע שנדון בוועדה, אנחנו לא יכולים לעבור על הפקרות זאת לסדר היום.

ד. לוי:
ניתן לומר שבענין זה מלוכדת הוועדה על כל סיעותיה וכל חבר שלקח את רשות הדיבור נתן ביטוי להזדהות עם המאבק של ציבור העובדים במפעל זה. אין זו התערבות באיגוד המקצועי או בסמכותה של ההסתדרות. אני אישית בדקתי את הענין ואני רוצה לומר שאני מחזק את ידיו של מזכיר מועצת פועלי חיפה, אם ימשיך בדרך זו ודאי וודאי שיזכה בתמיכה נוספת במאבק זה.

אני חייב לומר שמתוך ידיעת היחסים בין מנהל זה לבין מזכיר מועצת הפועלים, הענין הגיע למתיחות אישית וכאן הסכנה. הענין, כפי שביטאו זאת, הפך לפרסטיז'ה בין שני אנשים שחיו באידיליה תקופה ממושכת מאד והסובלים כאן, מהמתיחות הזאת, הם הפועלים.

אני תומך במאבקם ואני חושב שמן הדין שועדת העבודה, למרות שאין כאן ענינים הקשורים בשכר או בתנאים סוציאליים, כי בעצם ציבור העובדים שם הגיע להישגים נכבדים ביותר, אבל הטענה היא על יחסי אנוש. אני חושב שמסמכותה של ועדת העבודה לומר לאותו מעסיק שבנושא זה כן חברי כנסת ובפרט ועדת העבודה רשאית להתערב, רשאית גם כן להביע את דעתה על התנהגות הפסולה של מנהל זה ושל צוות אחראים מסויימים שם.

אני תומך בהצעה שועדת העבודה תזמן את הגורמים. אין זה ענין של הפסקת שבתה, אפילו כדי להשמיע את הזדהותה

עם תביעת העובדים, שישמעו זאת ושילמדו שלא רק שכר קובע בחנאי העבודה.

היו"ר ש. ארבלי: ובכן, אנחנו ניגש להצבעה. אני כאן רוצה להודיע שח"כ אמוראי, במקומו של ח"כ אלי מויאל וח"כ זכין מחליף את ח"כ שמעוני.

ובכן, יש לנו שתי הצעות: יש הצעה שמבקשים להעלות את הנושא הזה לסדר יום בוועדה ויש חברי כנסת שמתנגדים להעלות את הנושא הזה. אם חבר כנסת יעלה את הנושא הזה בכנסת והכנסת תחליט להעביר את זה לוועדה, אנחנו נדון על זה. אני מדברת על הצעה של חבר ועדה, עליה יש להצביע.

מי בעד ההצעה של ח"כ כהן-לין, אשר נומקה ע"י שניהם להעלות את ענין השביחה במפעל חוטי חשמל בחיפה לדיון כאן בוועדה, אבקש להצביע? 5. מי נגד? 8. ובכן, ההצעה לא נחקבלה. תודה רבה לכם.

3. אי-הוצאת חייל משוחרר, מדירה שכורה

אנחנו עוברים לנושא שעמד על סדר יומנו וזה ענין אי הוצאת חייל משוחרר מדירה בשכירות עד 180 יום מיום שחרורו.

ד. זכין: אני רוצה להעלות למעשה 3 בעיות: הראשונה, ענין של אי הוצאת חייל משוחרר ומשפחתו מדירה שכורה לפחות - כתבתי בהתחלה 90 ותיקנתי ל-180 יום - ואני הצעתי את הדבר הזה משום שהיו כמה מקרים, בעיקר מקרה מזעזע למדי שקרה בבתי-ים, שהוציאו משפחה ממש אל הרחוב עם המטלטלים. זה לא מקרה יחיד.

יש לנו אפשרות לתקן את הדבר הזה ע"י תיקון בחקנות שנת חרום, הארכת מועדים, הוראות תשל"ד-1974. שם הזמן הקצוב של אי הוצאה הוא 30 יום. אני בכוונה אומר 180. יש תקדימים בסעיפים אחרים של חוק החייל המשוחרר שהוא בערך באותו מועד, כדי לתת שהות לחייל המשוחרר להסתדר. היו הרבה מקרים של חיילים משוחררים שהשתחררו ונקראו לשרות מילואים אחרי 30-40 יום ודווקא משרד הבטחון עשה מעשה נאה וכלל חייל כזה בשרות ומשלמים לו כאילו שרת.

אני תובע מרשויות המדינה באותה עת של 6 חודשים לדאוג לחייל המשוחרר. באיזו צורה, זה ענינכם להציע ולהמליץ בצורות שונות, בצורת הלוואה, בצורת מענק, בצורת השגת דירה אחרת בשכירות אולי בנוסח הדירות שהקציבו לעולים. זה לא יכול לקרות מקרים של מיליונים, אלא להעמיד לרשותו דירה ולשחרר את בעל הבית מתשלום מס הכנסה. בקיצור, התכנית צריכה להיות שהחייל לא יוצא מדירתו ויימצא לו פתרון.

המדינה בהחלט צריכה לדאוג לו ולא יתכן

שהדבר הזה לא יוסדר.

היו"ר ש. ארבלי: זה אמור לגבי אותו חייל ששרת מעל 75 יום.

ד. זכין: ודאי. הבעיה השניה שאני העליתי - זה לא שייך לבעיה הראשונה, בעיני עוד יותר חשובה - זה ענין של מענקים והלוואות לחיילים משוחררים. אני דיברתי על זה עוד בדיון הראשון על חוק החייל המשוחרר. אנחנו עשינו מעשה די נאה לגבי העצמאים ואני קיבלתי את זה בברכה, אי העצמאים היו במצב חמור למדי, עסקיהם נפגעו. אנחנו דרשנו אפילו יותר, העמדנו בסופו של דבר לרשותם

הרבה זכויות: הלוואה של 10,000 לירות, 1,000 לירות על כל עובד עד 10 עובדים ועוד הלוואה ומענק על 180 יום ואין צורך לחזור. לגבי הפועלים השכירים - הם אמנם נהנים מקרן השוואה - אבל חייל משוחרר שחוזר הוא עובר גם כן תקופה קשה ראשונה של היקלטות בעבודה. לפעמים לא נקלט בעבודה, לוקח זמן עד שנקלט בעבודה, הוא שקוע די הרבה בחובות מכל תקופת השרות ואני חושב שצריך לתת לו זכויות דומות. קודם כל, מענק. אני זוכר עוד שצדוק בדיון הראשון הציע לתת מענק ראשוני לאחר שחרורו, בין השחרור לבין ההתגייסות לעבודה, מענק חד פעמי וגם הלוואות לכאלה שהם מובכסם. צריך להצמיד את זה לביטוח הלאומי עם קריטריונים מדויקים, אולי בהתייעצות עם ארגון חיילים משוחררים ואפשר לקבוע במציאות של היום שלא יהיה משוא פנים. אינני רואה בזה ענין שכרוך במיליונים, זה יוציא הרבה מרירות. אני נתקלתי וכתבו לי הרבה מכתבים. הפועלים השכירים רואים בזה אפליה והצרכים שלהם אינם פחותים מאלה של העצמאים וזה ישלים לנו את החוק.

אני ידעתי מראש כאשר אסיר את החוק, אני תמכתי בו מאד, שבמהלך ההגשמה אנחנו ניתקל בהמון בעיות נוספות ונצטרך להשלים ולשפר אותו, אם כי החוק כשלעצמו - אני השוייתי אותו עם החוק האמריקאי - אין לנו מה להתבייש בו, אנחנו מעניקים הרבה יותר זכויות בארץ קטנה ודלת אמצעים כמו שלנו, בהשוואה לארה"ב, הם נותנים מעט מאד. זה הדבר השני שהייתי מבקש לתקן.

הדבר השלישי שהעליתי באמת חמור. עפ"י החוק החזרה לעבודה של חיילים משוחררים מ-1948-תש"ט, אולי אז זה היה מתאים, להחזיר חייל משוחרר שעבד לפחות 6 חודשים לפני שהתגייס. החוק הזה הוא גם כן לא הרמטי. אני ניסחתי הצעת תיקון לחוק כשלעצמו, אבל ה-6 חודשים בתקופה הזאת הם פשוט בעוכרי האנשים, בעיקר צעירים, שחסר להם חודש, לפעמים חסרים להם שבועיים. המדובר בעיקר באנשים צעירים והם חוזרים מהשרות ומודיעים להם שהם עבדו רק 5 וחצי חודשים.

אני מציע כאן, כיוון שיש חוק אז קל לתקן אותו ע"י הוספת סעיף, שימי השרות במלחמת יום הכיפורים יכללו בתקופה ברציפות. דהיינו, אם הוא עבד 3 חודשים ושרת 3 חודשים ביחד 6 חודשים. עבד 4 חודשים, שרת חודשיים - 6 חודשים. כמובן, לא פחות מ-75 יום. אבל כשאת שני האלמנטים האלה יחברו יחד והם יהיו מרכיבי תקופת העבודה המעניקה לו את הזכות לחזור למקום העבודה. כי היום אדם כזה לא חוזר למקום העבודה.

ז. אמיר: זה מתנגש עם ההסכם הקולקטיבי.

ד. זכין: לא, עפ"י החוק היום אדם שלא השלים 6 חודשים לפני גיוסו לצה"ל.

היו"ר ש. ארבל: כאן מדובר על גיוס לשרות סדיר. חוק חיילים משוחררים מדבר על גיוס לשרות סדיר, החזרה אחרי שרות של שנתיים-שנתיים וחצי, כשהוא גומר את השרות, הוא חוזר אחר כך לעבודה. אחת מדבר פה על ענין המילואים, כאלה ששירתו 75 יום.

ד. זכין: אפשר לדבר על חיילים בשרות סדיר, גם זה יכול לקרות, כאלה שסיימו את השרות והמשיכו את מלחמת יום הכיפורים ואני רוצה שזה יחשב להם.

היו"ר ש. ארבל: זה נחשב. ה-6 חודשים הם לפני הגיוס. אם היו בצבא והם גמרו ערב מלחמת יום הכיפורים וה-75 יום נפלו בחוכם, זה לא קובע לפני השנתיים כמה זמן הוא עבד במקום עבודה

לפני גיוסו, לגביו זה לא ישנה שום דבר. אני רק מסבירה לך את הנקודה. לגבי המילואים, יש נקודה שאין להם אותה הזכות שישנה לחייל בצבא סדיר.

ד. זכין: אני בדקתי את הדבר הזה ופנו אלי. חיילי מילואים יש יותר מאשר צבא סדיר.

אני מציע לכם אגב הבדיקה הזאת גם לבדוק את הבעיה שעפ"י החוק חייבים להחזיר אותו לאותו מקום העבודה ואין שם פרוט לאיזה תפקיד, לא מנוסח שם לאותו תפקיד. אני קיבלתי עשרות מכתבים שהמפעל מחזיר את העובד למפעל אבל לא לאותו תפקיד כי הוא כבר נחפס.

אני מציע לכם לבדוק את הנושא שאני מעלה. זה תיקון נדרש.

היו"ר ש. ארבל: נימצא אחנו כאן מר אלפנדרי ממשרד השיכון, נימצא אחנו גם מר גרנדש. אולי לגבי ההוצאה לפועל, האם אתם במקרים מהסוג הזה של חייל משוחרר, יש התחשבות מסויימת בהוראות שאתם מקבלים לגבי העניין. אנחנו רוצים לשמוע אינפורמציה, לכן היזמנו אתכם ואני מודה לכם שבאמת הופעתם כאן בועדה. מה הפרוצדורה המקובלת אצלכם לגבי מקרים מהסוג הזה? האם יש התחשבות מינידת בנושא הזה שאתם לא מוציאים חייל מדירה שכורה כפי המקרה הזה שקרה למשל? או כיצד אתם מוציאים את הצו בלי להתחשב במקרים מהסוג הזה?

ד. גרנדש: בדרך כלל אין לנו הרבה מקרים בחודש בקשר לפינוי. יש לנו כ-20 מקרים, אני מדבר על תל-אביב, שם מרוכזים בערך כ-50 אחוז מתיקי ההוצאה לפועל של המדינה, יש בערך כ-20 פינויים בחודש. בדרך כלל אם החייל, אפילו אם הוא לא בשרות מילואים נניח אחרי 75 יום אלא בשרות מילואים ממש, בדרך כלל מתחשבים בזה, למרות שמבחינה חוקית למעשה הוא לא מכוסה ובדרך כלל הוא מקבל את הארכה המבוקשת.

בדרך כלל לוקח חודשיים-שלושה עד שמפנים מישהו, אפילו אם לא חייל, מהדירה. אבל בדרך כלל אם מבקשים ארכה הוא מקבל את זה.

היו"ר ש. ארבל: כל ארכה שהוא מבקש הוא מקבל או שהיא מוגבלת.

ד. גרנדש: למעשה, בחוק, היא מוגבלת ל-30 יום. אני לא יודע אם זה חל גם על ההוצאה לפועל. ה-30 יום, למעשה אם הוא מקבל פקודה על פינוי, הוא צריך לקבל הודעה שתהיה לא פחות מ-21 יום, אבל זה יכול להיות גם מבחינת החוק הקיים תקופה יותר ארוכה, אבל לא פחות מ-21 יום. כך שלמעשה החודש יש לו כמעט באופן אוטומטי.

ד. זכין: אבל לא תמיד הוא מקבל את זה. בבת-ים, אשתו קיבלה את הצו, הוא היה בחזית, בשרות.

ד. גרנדש: אם אף אחד לא מגיש בקשה, לא יכולים לדעת מי במילואים ומי לא במילואים. אשתו לא ביקשה ארכה. למעשה, בהוצאה לפועל הנהגנו שיטה, שאחרי מלחמת

יום הכיפורים, אנחנו לא פעלנו באף תיק לא רק לגבי פינוייז, מבלי שאנחנו נשלח הודעה למשפחה שב"כ הזוכה רוצה לפעול בתיק, אז יש משהו להעיר, אם נפגע באיזו שהיא צורה עקב מלחמת יום הכיפורים, הוא אריך להודיע לנו ואנחנו מפסיקים את הפעולה. כמובן שאם מישהו לא עונה לנו אנחנו לא יכולים לדעת. במקרה הזה, יכול להיות שהאשה לא ענתה, יכול להיות שבאמת היא לא ידעה מה לענות ואנחנו לא יודעים אם הוא במילואים או לא.

היו"ר ש. ארבלי:

מר אלפנדרי, אולי תגיד לנו משהו בקשר לכל הנושא הזה של חיילים משוחררים, כי כאן ח"כ זכין חילק את הנושא שלו לשלושה חלקים. קודם כל עצם העניין זה של הוצאה לפועל, זכותו לתקופה כזאת או אחרת אחרי השחרור. הנושא השני הוא בקשר למענק, בקשר לדיור חליף לתקופה הזו. מה הזכויות המוקנות לו בנושא הזה מבחינת החוק לגבי החייל המשוחרר ומה עושה משרד השיכון בכיוון הזה.

ד. אלפנדרי:

אני חושב שצריך בכל זאת לתת כמה פרטים עובדתיים של המקרה כפי שהם ידועים לנו וכפי שחלקם נמסרו גם ע"י שר השיכון. על דיוקם נדמה לי שיש להם משמעות לפרופורציה של המקרה. אני מתאר לי שבכל זאת משפחה שפונתה, בשבילה הבעיה היא 150 אחוז לא 100 אחוז. אבל בסה"כ יש איזו שהיא פרופורציה לעניין ואני אומר את זה על רקע החוקים לחיילים משוחררים, מפני שהעקרון - והייחתי שותף לעניין - שעמד מאחורי החקיקה, היה שהחקיקה לטובת החיילים המשוחררים לא באה לגרוע מכל האפשרויות לפעול לטובת חיילם משוחררים בכל מסלול שהוא. אתם תמצאו שהרבה הטבות שנעשו לטובת החיילים המשוחררים לא כולן קיימות והגישה היתה לקבוע אותם דברים שהיה ברור שצריך לעשות אותם ודברים אחרים לא להימנע מלעשות, להיפך ללכת ככל האפשר לטובת העניין בלי לעשות מזה פרוצדורות מסובכות.

מה שמאפיין את המקרה הזה, זה פשוט אי ידיעה של אדם לטפל בעצמו באותה תקופה. זה נובע מהעובדות שהמקרה הוא בערך כזה. אני במקרה באותה תקופה, נוסף לתפקידי, הייתי ממלא מקומו של מנהל מחוז המרכז. ההזעקתי אז מחיפה, דיברתי עם ראש עיריית בח-ים ולמדנו את המקרה, אפילו השתמשנו בגורם שיאמת את העובדות ושוחחנו עם האיש אישית. עד היום לא ברור מה קרה, שהאשה כאילו מצאה את עצמה בחוץ, ממש לא ברור. היא לא התייעצה עם אף אחד, לא שאלה אף אחד מה עושים במקרה כזה וידוע שלהוציא אדם מדירתו זה לא דבר קל.

הדבר השני הוא, אנחנו הזדרזנו מאד קודם כל לפתור את הבעיה - אגב, היו שם שלושה אנשים שהיו להם בעיות - אמרנו קודם כל מה אפשר לעשות כדי לפתור את הבעיה כדי שהמשפחה לא תהיה ברחוב והסתברו הדברים הנכונים: המשפחה הזו אף פעם לא היתה בסכנה למשרד השיכון. זו לא היתה בכלל בעיה מוכרת לא דרך העירייה, לא דרך הועדה לאיכלוס מקומי, זו לא משפחה שכבר נימצאת שנים במצב של חוסר דיור. נדמה לי שהאיש הוא עצמאי והוא גם יכול היה ליהנות מהמענקים שאתה מדבר עליהם. גם יכול היה לטפל בעצמו בנושא השיכון ולמרוץ הכל הוא היה בחוץ. מתוך רצון לשקול את העניין מהר התחייבנו אז לתת לרשותו של האדם חוץ שבוע-שבוועיים דירה מתפנה - במקרים קשים אנחנו לוקחים דירה מתפנה על חשבון משפחות ברוכות ילדים וכו' - אמרנו שנעמוד לרשותו דירה מתפנה ונפתור בזה את הבעיה. האדם עצמו, במגעים אתו, אמר שהוא לא רוצה. הוא רכש דירה.

אני אומר את כל הדברים האלה לא כדי להתנצח עם המשפחה, אשה שצריכה למצוא עצמה במצב כזה, אפילו אם בעלה לא סיפל בעניין בסדר, היא מסכנה.

היו"ר ש. ארבלי:

אחרי כמה זמן נודע לך העניין?

ד. אלפנדרוי:

מיד. הרי האנשים שבתו ליד העיריה.
אלי צלצל נציג העיריה, לחיפה, לא
הייתי בתל-אביב באותו יום ואמרתי לו שאתה מדבר אתי ברבע ל-12, ב-4:00
אני יושב אתך ואני רוצה לדעת מה קורה ונספל בזה. תוך שבוע הציעו להם
פתרון. כשבאתי עם הפתרון לאחר שבוע לולקר, אמר לי ולקר שהוא מכיר את
האיש אישית, שהוא חושב שדירה מתפנה זה לא הפתרון, היהודי הוא עצמאי,
היתה לו בעיה, אבל הוא חשב שהפתרון הוא אחר - שהוא ירכוש דירה.

למה אני יורד כל כך לפרטים? נדמה
לי שהפרופורציה האמיתית - ואני די מקורב לעניין חיילים משוחררים, כי
אני גם התחלתי להקים את המרכזים יחד עם שלמה אמיר - היו המון שרותים
העומדים לרשות משפחה כזו להגן על זכויותיה, כולל ההחלטה שנציג משרד
הבטחון או היועץ המשפטי בועדה עומד לרשות כל משפחה כזו ויתן לה
שרותים משפטיים על חשבון המדינה. נדמה לי שמהנסיון של הלשכות
לחיילים משוחררים כמעט ולא היו מקרים כאלה, אני אומר כמעט משום שיכול
להיות שאני לא יודע. אז אם מדובר על איזו חקיקה או תקנות, לדעתנו,
צריך שיהיה לה עניין השכיחות של העניין.

אנחנו ניגשנו לדיון היום לאור
המקרה שהועלה כהצעה ולא התכוננו לדיון על זכויות חיילים משוחררים.
אם הועדה תיזום את זה, נתייחס לעניין.

הדברים שאני אומר הם גם על דעת
שר השיכון הקודם - רבינוביץ - וגם על דעת שר השיכון החדש, אתו
התייעצתי אתמול. הוא המליץ מאד להביא בפני הועדה שאם לוקחים מקרים
לא שכיחים ומתרכזים בהם, יכול להיות שאנחנו על דבר שאין לו הצדקה
אמיתית אנחנו נגרום לדברים עקיפים שאולי הם יותר חמורים. למשל, נושא
השכרה הוא נושא פרובלמטי לטובת כל הציבור, כולל אנשים משוחררים וכולל
אנשים צעירים, אני כבר ראיתי משפחות ברוכות ילדים שלא משכירים להם
דירות מחשש שאמצעי הוצאה לפועל במקרים כאלה יחולו עליו לפנות את
הדירה כשיצטרפו. עלול לקרות שנשיג מטרה הפורה, שאנחנו נתערב בענף
ההשכרה וניצור מצב של העדפת השכרה לאדם או לאחר בגלל זה שהוא חייל,
שלא לדבר על משקיעים שיתחילו לחשוב על העניין. זו פשוט המלצה, להביא
בחשבון שאם לוקחים תופעה שהיא מקרית ומתערבים באיזו פעילות בענף,
אולי נשיג תוצאה הפוכה ולא חיובית ולא נפתור בעיה, משום שאין בעיה
כזו בעלת היקף.

שר השיכון מציע אולי הועדה פשוט
תפנה או תעיר תשומת לב האנשים המשכירים שרצוי בעניין הזה, גם בלי
התערבות חוקית, מקרה שלא פועלים בו בצורה חדה וחלקה אלא מתחשבים
בעובדה של בעיה של חיילים משוחררים ומהנסיון יש הרבה מאד דברים, כולל
אלה שהזכרתי, אם כי אני לא מומחה בעניין בהם היועץ המשפטי במסגרת
לשכה לחיילים משוחררים מרים טלפון והדבר מוסדר, לפחות חצי שנה אורכה.

מבחינת הזכויות של חיילים
משוחררים הנוגעות לשיכון, החפיסה היתה לעזור לחיילים שניזוקו בתקופת
החודש שעד למלחמה ובמלחמה, מבחינת ההתקשרות שלהם לפתרון דיור. לא
היתה התערבות ונדמה לי שאז גם לא ראינו בזה בעיה.

ל. דיציאן:

מנסיוני אני יכול להגיד שלמעשה
משרד ההוצאה לפועל בתל-אביב כמעט
היה משותק משך חודשים רבים, לא עשו שום פעולה. גם היום, אם רוצים
לחדש פעולה - ואני מאשר כאן מה שאמר מנהל משרד ההוצאה לפועל בתל-אביב -
לא יכולים להמשיך בכל פעולה בלי לשלוח קודם הודעה באמצעות ההוצאה
לפועל עם שאלון אם ומה קרה לאיש. ואני נחלתי בבעיה הזאת רק השבוע
ובשבוע שעבר.

אין לי כל ספק שיו"ר ההוצאה לפועל מתחשבים במירב אפשרותם ומצבם של חיילים משוחררים. כאן הייתה פשוט מאד, כנראה, הזנחה או אי-ידיעה של האשה האומללה הזאת, שלא ידעה לעזור לעצמה ולא קיבלה שום יעוץ ואז הלכה הפרוצדורה באופן אוטומטי. אז אינני חושב שיהיה מקרה שחייל משוחרר, ע"י זה שהוא שרת, יבקש אורכה סבירה מיו"ר הוצאה לפועל כלשהו, לפי נסיון שלי של הרבה שנים, עד שמקבלים הוצאה לפועל של פיננסי בכח זה קריעת ים סוף. למעשה, מוציאים בפועל 20 מקרים במשך חודש בתל-אביב, אני מדבר כאן מנסיון של עשרות שנים.

לכן אני לא חושב, עם כל אהדתי,

שיש צורך כאן בחקיקה מסויימת.

בקשר למענקים, אני ממשיך בקו שאתה עוררת - מענקים לחיילים משוחררים שהם שכירים. אני בעצמי נתקלתי בהרבה מאד מקרים של חיילים משוחררים שהם אמנם שכירים, אבל למעשה חוץ מהמקרים של שכירים ממש, יש אלפי שכירים שהם בכל זאת שכירים, שהם עובדים עם קרובים, עם הורים ורשומים בתור שכירים עם שכר נמוך מאד, הם נפגעו בצורה הקשה ביותר ע"י שרות של 6 חודשים ו-200 יום וחוזרים והם רואים שהשכר שלו, שהוא באופן פורמלי מופיע בתור עצמאי, נהנה מכל ההטבות והוא לא מקבל שום דבר מפני שהצהירו שהוא שכיר. הם נפגעו פעמיים: קודם כל שמכל מיני טעמים הצהירו על משכורת נמוכה ופעם שניה שלא נהנים מהמענקים. אני חושב שכאן צריכים למצוא פתרון חקיקתי. אני יודע ממקרים שבכל הרצון של הועדות האיזוריות והיועצים המשפטיים לעזור להם, האנשים האלה היו חייבים לחיות ללא כל אפשרות של עזרה ממשית.

שלישית, ענין הרציפות, דבר הרבה יותר מסובך ואני רוצה לתת דוגמא: אנחנו לא נימצאים במקרה של בן-אדם וצריך לראות את זה משני הצדדים. אני באופן עקרוני שולל את כל הגישה של מעסיקים מסויימים שהם באופן אוטומטי כל 6 חודשים מפטרים אנשים ומקבלים אותם חזרה אחרי 3 שבועות, גם לענין זה צריך למצוא באיזו צורה שהיא פתרון. אני יכול לתת עשרות דוגמאות בבנקים ובמוסדות ציבור, אפילו בממשלה. זאת אחת הבעיות שצריך למצוא פתרון חקיקתי.

אבל אם אנחנו ניקח את זה בחשבון גם בצורה אחרת. נניח נאמר שאיזה שהוא מעסיק בתום לב לא חשב להעסיק את העובד הזה באופן קבוע, גם לא היה צורך, יש מקרים כאלה, והעובד גוייס בזמן שהוא עבד שלוש-רבעי שנה ואחר כך הוא היה 200 יום-210 יום מגוייס, והאיש חוזר והמעסיק עומד בפני הבעיה שבאופן פתאומי האיש נהפך לעובד קבוע. כאן יש שני גורמים שעצם העובדה שהוא לא יכול היה לפטר אותו בזמן שהוא היה בגיוס חרום, לתקופה כה ארוכה, ומצד שני כשהוא חוזר הוא מוצא עצמו במצב כזה. אני גם חושב שהתיקונים לגבי החייל המשוחרר, זאת מהפיכה שלמה. למעשה, היום החוק הזה כמעט שלא משתמשים בו. מצאו כבר כל כך הרבה אמתלות כדי להפסיק עם הענין הזה עד שזה לא אקטואלי, אז אינני יודע אם אנחנו יכולים ליזום את התיקונים או שמישהו צריך להגיש הצעת חוק פרטית שבודאי בצורה מתאימה יקבל תמיכה כמו שקיבלה בעיית החיילים המשוחררים תמיכה כוללת של כל חברי הבית.

אני רוצה להאיר שלוש נקודות בדברי

ז. אמיר:

ח"כ זכין. האמת היא שהפועלים השכירים, כתוצאה ממלחמת אוקטובר ובעיקר אלה שהיו מגוייסים לתקופה של מעל ל-100 יום, נימצאו פגועים בצורה רצינית ביותר בנושא ההכנסה התלויה והריאלית. גם במפעלים הכי מודרניים, היכן שהעזרה ההדדית מאד מפוחחת, יצא שהפועלים נפגעו בצורה חריפה ביותר ואם אנחנו יודעים שפועל בדרך כלל התחייב לשנים בעתיד על כל מיני דברים, אז נתקלים בקשיים רבים. יש הנהלות ומועצות עובדים שהן בדרך כלל באות לקראת

העובדים האלה, אבל יש הרבה מקומות - בעיקר רבבות פועלים שטרם נימצאים במעמד של קביעות - אשר נפגעים. לכן אולי יש מקום שועדת העבודה של הכנסת תמליץ על איזו הלוואה ללא ריבית לאותם הפועלים שהם הנפגעים.

דבר שני - אינני יודע אם זה עלה ואם זה עלה אבקש את סליחת הועדה - פנו אלי כבר, רק ביום ההשבעה שלי כשהגעתי לכנסת, לקחתי שני חיילים טרמפ מב"ש לירושלים ושוחחו אתי בנושא הזה של זכויות החיילים המשוחררים כתוצאה ממלחמת אוקטובר בכל הנוגע למשכנתא ושיכון.

השאלה הנשאלת היא האם זוגות צעירים של חיילים בצבא קבע, שנלחמו למעשה במלחמה בצורה אקטיבית ביותר, האם הם זכאים לאותה הטבה מבחינת המשכנתא ע"מ לרכוש דירה. לכאורה הוא כמו איש מילואים - הוא נלחם - רק מעמדו שהוא שכיר בצבא. לכן הייתי רוצה לדעת אם יש תשובה למאות החיילים האלה המשרתים בקבע שהם זוגות צעירים ורוצים לבנות ביתם בישראל. אם אין תשובה, הייתם מבקש מועדת העבודה שתתן תשובה, שמעמדם יהיה כמעמדם של אותם החיילים בשרות מילואים ששירתו מעל ל-100 יום. אני יודע שהמדובר לא במקרה אחד או שניים, החייל שדיבר אתי במכוננית ביטא כאבם של מאות חיילים בצבא קבע ואין ספק שאנחנו מעוניינים היום שכה כזה צעיר ותוסס ומוכשר ימשיך לשרת את צה"ל.

דבר שלישי שרציתי להעיר, זה נושא של רציפות זכויות לקביעות. פה יש מפעלים שמחשבים - עובד שעבד מספר חודשים בטרם זכה למעמד של קביעות וגוייס במלחמת יום הכיפורים, חזר למפעל, התייחסו אליו כאילו כאילו תקופתו בשירות במלחמה היחה תקופה בעבודה. זה יפה מאד, אבל זה לשרירות טוב ליבם - ואני אומר את זה בחיוב - של המעסיק. אבל יש מקומות שבהסכמים הקיבוציים כתוב במפורש שמעל לחודש ימים היעדרות מהעבודה כתוצאה ממילואים לא נחשב לתקופה המזכה בקביעות. אני חושב שיש מקום לועדת העבודה של הכנסת לומר בצורה הברורה ביותר שזמן שרות במלחמה כאילו זמן עבודה בפועל, לפחות זה. מלחמת יום הכיפורים יצרה בעיות רבות ומגוונות, אבל אני חושב שהבעיות האלה שהן אנושיות, הכנסת חייבת לתת את דעתה ואולי לפתור את הרבבות והאלפים של חברינו שמשרתים בצבא מילואים או בקבע מהדאגה היום-יומית הזו. אני חושב שהועדה תוכל להתברך אם תוכל לתת תשובה ופתרון למכאובים האלה.

היו"ר ש. ארבל: אני רוצה לומר לכם - גם לשם אינפורמציה - ענין ההוצאה לפועל, במקרה חריג ואם יש צורך לתיקון או לחקיקה, לענין זה אני לא מתייחסת. אני רוצה להתייחס ליתר הנקודות שהועלו כאן.

בקשר למענקים לחיילים המשוחררים השכירים - לי היתה התכתבות עם האוצר בנושא הזה, כי היתה לי פניה מחיילים משוחררים, עובדים שכירים, מדוע הם קופחו לעומת העצמאים אשר קיבלו גם מענק וגם הלוואה רלעומתם השכירים לא נהנו לא מזה ולא מזה ובצדק, כפי שציינו כאן חברי הכנסת, הם גם קופחו על ידי זה שהכנסת שלהם, עליה הצהירו, היא נמרכה וגם התגמול שקיבלו כתוצאה מהשרות במילואים היה נמוך.

אני כתבתי לשר האוצר, לצערי הרב טרם קיבלתי תשובה מה דעתם בנושא הזה. אמנם היתה תשובה עקיפה לחיילים דרך עתון וכו' וכו', אבל כמובן זאת איננה תשובה רשמית למה שאני כתבתי. אני מציעה שבהזדמנות הזאת, שאנחנו דנים על הנושא הזה, אנחנו נזמין את אנשי האוצר, נשאל את דעתם: מה עושים בכל זאת בכדי לתת מענה גם לבעיה הזאת שהועלתה, אם ע"י תיקון בחוק או ע"י הוראת מעבר. אנחנו נשמע לדעתם, נשמע כמה פניות היו מהסוג הזה.

זה נושא אחד שבלי שום ספק צריך להתברר
ואנחנו לישיבה הבאה בנושא הזה נצפיין את אנשי האוצר לשמוע מה דעתם.

לגבי הנושא השני - ענין של רציפות
הזכויות של חיילים משוחררים גם לקביעות, שהתקופה הזאת לא תשלול מהם
את הזכות לקבל את הקביעות במקום העבודה וגם את זכות החזרה לעבודה -
חוק החיילים המשוחררים כמות שהוא מתייחס לצבא סדיר. אבל, לאחר
מלחמת יום הכיפורים, היו תקנות לשעת חרום, צו הרחבה שהוציא שר
הבטחון אשר הוא הסיל את זה גם לגבי חיילים במילואים, שההוראה הזאת,
הכתובה כאן בחוק של החזרת חיילים משוחררים לעבודה, תחול גם על
המשרתים במילואים עד לתקופה זו וזו וכו' וכו'.

אני מתארת לי שההוראה הזו של שר הבטחון
שתפסה בהרחבה בכלל את הבעיה מבחינתם של אותם חיילים המשוחררים
ממילואים אשר עבדו במקום עבודה מסויים, ואחר כך כשבאו למקום העבודה
היו מפוטרם או נימצא להם ממלא מקום עבודה. שר הבטחון בא וחייב את
נותני העבודה, המעסיקים, לקבל אותם חזרה ושתהיה להם אותה הזכות שניתנה
למשרתים בשרות סדיר.

בקשר לחוק עצמו, ח"כ דיציאן, אני
מסכימה אתך, כל הנושא הזה של חוק חיילים משוחררים-החזרה לעבודה, איננו
תואם את המציאות שלנו היום ובכנסת השביעית היתה הצעת תיקון לחוק
שהובאה ע"י הממשלה. אנחנו קיימנו דיונים פה בוועדת העבודה, ובעיקר
התייחסה לגבי התקופה של החזרה לעבודה לאחר שחרור וגם ההגבלה הזאת
שצריך לחייב את המעסיק לקבל אותו אחרי שחרור מנעה מהמעסיקים להעסיק
אותם עד יום הגיוס והם נאלצו לפטר אותם, להפסיק את עבודתם לאחר 6
חודשים, כדי שלא יהיו חייבים אחרי השחרור לקבל אותם בחזרה.

הופיעו כאן נציגי הנוער העובד וטענו
שאנחנו מכים אותם פעמיים: פעם אחת, הנער המתבגר, לפני הליכתו לצבא
6 חודשים, מסתובב, אין לו מקום עבודה מכיוון שאיש לא רוצה לקבל אותו,
כי הוא לא רוצה להתחייב לאחר מכן. פעם נוספת, אותה הנער(ה) שעבדו
כבר שנתיים-שנתיים וחצי, מפטרם אותם 6 חודשים לפני הליכתם לצבא.
כל הבדיקה שנעשתה, מי הם בכל זאת ומה המספר של אלה המשוחררים וחוזרים
לאותו מקום עבודה, הוא כל כך אפסי כי בכל זאת הזמן בצבא עושה את שלו.
הם יוצאים עם גישה אחרת ועם תכניות אחרות וכו' וכו' ולא פעם הוא
איננו רוצה לחזור לאותו מקום עבודה שלו, אלא הוא רוצה להתקשר למקום
עבודה אחר או לרכוש לו מקצוע אחר וללכת לכיוון אחר לגמרי.

אנחנו כמעט והגענו לעמק השווה לבין
משרד הבטחון לבין הוועדה ועמדנו להגיש את החוק לקריאה שניה ושלישית.
עמדה נקודה אחת שעמדה במחלוקת: משרד הבטחון דרש, ואז בצדק, אבל חברי
הוועדה לא קיבלו את דעתו, שאם רוצים לבטל את הזכויות הללו הקיימות
כיום בחוק הוא רוצה לתת משהו לחייל והוא רוצה לתת לו עדיפות בשרות
התעסוקה, כמקום ראשון של העדפה בשליחה לעבודה, על כל קבוצה אחרת שפונה
לשרות התעסוקה, אפילו על עולים חדשים. וכאן היה הויכוח. החיילים הם
נימצאים בקבוצת המועדפים לשליחה לעבודה, ונשאלת השאלה, האם צריך
לקבוע בחוק שהם בעדיפות ראשונה. על זה היה הויכוח וכאן התפוצץ כל
הענין. אז גם היזמנו את שר הבטחון והיה דיון ושר הבטחון לא הסכים
והשאיר את החוק כמות שהוא.

פרצה מלחמת יום הכיפורים ואנחנו ראינו
שבכל זאת היה צורך להשתמש בענין הזה של ה-6 חודשים והיינו נאלצים
גם לצו הרחבה להסתייע בחוק הקיים ואנחנו רואים שטוב שלא ביטלנו אז
את הזכות הזאת שהיתה קיימת. יכלו להשתמש בנושא הזה לצו הרחבה כדי
להקנות זכויות גם לחיילי המילואים.

יכול להיות שיש מקום להפנות חשומת ליבו
של שר הבטחון ליזום מחדש חקיקה. הצעת חוק פרטיה בנושא כזה, לא
הינחה מציטה. רני זה לא שוני משוני רמחלומה או שערורי לחמי דרר זה או

דבר אחר. המחלוקת היא יסודית בנושא הזה ואנחנו מוכנים להפנות תשומת ליבו של משרד הבטחון לבדוק את הסוגיה הזאת, אבל אני רוצה להזמין אותם לכאן, לוועדה, בקשר לנקודה הזאת שהועלתה כאן ע"י ח"כ זכין וע"י ח"כ אמיר לגבי אותם העובדים שהולכים לצבא לתקופה של חודש או יותר מחודש, ויכלו בתקופה הזאת לקבל קביעות. זאת אומרת עצם ההליכה לצבא מפריעה להם לקבל את הקביעות והשאלה אם ניתן לברר את הסוגיה הזאת ולהמליץ על תיקון בחוק שיבטיח את הזכות הזאת, שלא יפגעו כתוצאה מכך שהם הולכים לשרת במילואים, או לשרת בתקופה ממושכת כתוצאה ממלחמה שפורצת.

לשם זה אנחנו נשמין את אנשי משרד

הבטחון ואז, בהזדמנות הזאת, ח"כ דיציאן, נביא שוב בפניהם את כל העניין הזה של החוק, אם יש מקום לשנות בחוק הקיים.

לדבר השלישי, זאת היא גם כן נקודה

חשובה, שהעלה ח"כ אמיר בקשר לאלה שמשרתים בצבא קבע והשתתפו במלחמה. נשאלת השאלה, מה דינם, מבחינת כל הזכויות הללו של החיילים המשוחררים. אילו בזמנו הדיון על חוק החייל המשוחרר היה מתקיים בצורה יסודית ומקפדה ולא עשו את זה תוך יומיים וחוקקו את החוק. החוק למעשה צריך לבוא לוועדת העבודה כי זה ההמשך של החוק העיקרי שועדת העבודה טיפלה בו ומטפלת בו כל הזמן, עניין חוק החיילים המשוחררים, הנימצא בטיפול ועדת העבודה. אבל הכנסת החליטה מה שהחליטה, העבירה לוועדה משותפת - ועדת הכספים וועדת העבודה - כל תיקון של חוק בנושא הזה, צריך פעם להחליט אם להמשיך להעביר אותו לוועדה משותפת או זה צריך לעבור לוועדת העבודה.

אני חושבת שיש מקום, בלי כל ספק, גם

להזמין את אנשי משרד הבטחון לגבי הנושא הזה של צבא קבע ולדעת בכל זאת מה הם חושבים על כך, לגבי הסוגיות הללו המתעוררות מבחינת הזכויות שצריך להקנות גם להם, אם אפשר להקנות להם, זכויות אשר הקנינו למעשה לא לעובדי צבא קבע אלא לסתם עובדים ואשר שרתו לתקופה העולה על 75 יום. נשמע מה דעתם בנושא הזה: האם הם חשבו על הנקודה הזאת, מה הם אומרים בנושא הזה וכו'. עובד צבא קבע הוא כמו אדם עובד אחר, הוא מקבל משכורת בחקופת עבודתו בצבא, אבל עובד שכיר נקרא למילואים, משרת והתקופה הזאת היקנתה לו זכויות של חייל משוחרר. אותו איש צבא קבע, שגם הם נהרגו במלחמה וגם הם שרתו במלחמה, נשאלת השאלה מדוע צריכה להיות להם זכות, במידה שהם מילאו את הדברים הללו בפועל.

הנקודה האחרונה, בקשר למשרד השיכון.

מאחר וכבר העלינו את הנושא הזה, אמנם אנחנו דנים בנושא שיכון לזוגות צעירים בהקשר להצעה לסדר יום אחרת של ח"כ ושם לא רצינו להרחיב את הדיבור על עניין החיילים המשוחררים, הזוגות הצעירים, ואמרנו שנעשה זאת בהקשר עם ההצעה שהעלה ח"כ זכין. אני מבקשת בכל זאת ממשרד השיכון שאנחנו קצת נרחיב את הדיון בסוגיה הזו של החיילים המשוחררים-הזוגות הצעירים, שתמסרו לנו קצת אינפורמציה על הטיפול שנעשה, בכל אופן היו הרבה מאד פניות, 65 אלף חיילים משוחררים, כמה מהם פנו בעניין השיכונים, לכמה ניתנה העדפה, מה הם התנאים שנהנו מהם ואם נתקלתם בקשיים או בבעיות מהסוג הזה, שיש מקום בכל אופן לתת עליהם את הדעת.

לגבי הוצאה לפועל, הייתי רוצה לשמוע

מכם האם אתם סבורים שיש מקום להמליץ על תיקון בחוק תקנות לשעת חרום, אשר נותן ארכה וכו' וכו', או שאתם סבורים שההוראה הקיימת בחוק לאור הנסיון שהיה בכל זאת כתוצאה ממלחמת יום הכיפורים או מהתקופות הקודמות בהם היינו נתונים, יש מקום לתקן להארכת תקופה של 30 יום ליותר, או שאתם סבורים שהתקופה הזאת היא סבירה ושאיך צורך לתקן. או שאתם חושבים שהמקרה הזה שהצביעו עליו הוא מקרה חריג ולא היו תקדימים ולא נתקלתם בזה. הייתי רוצה מאד את שיקול הדעת שלכם בנקודה הזאת ושתעבירו לנו את חוות הדעת שלכם, אולי בעניין זה בכתב, לאור הנסיון הרב שיש לכם בעניין הוצאה לפועל ובעניין ביצוע צווי הוצאה

לפועל. אם אתם מסכימים לנקודות שאני העליתי לדיון נוסף, אני ברשותכם אפעל בהתאם לכך ואזמין את הנוגעים בדבר לישיבה נוספת ואז נסכם את הדיון כפי שיסתמן.

ד. זכין:
גם ח"כ אמיר העלה את הנקודה שאני רוצה להעלות, ענין של איבוד הכנסה פנויה. אני יודע שההסתדרות עשתה באופן וולנטרי מפעל כזה, ועדי עובדים מסויימים, שחלק מהעובדים נשאר וחלק התגייס, אלה שעובדים שעות נוספות בפרמיה וכו' עושים פול, דבר יפה מאד, ואלה שחוזרים מחלקים את זה על כל האיקס שעבד לפני הגיוס. אבל זה במעט מקומות, אני בדקתי בכמה מקומות. בסה"כ אני חושב שהיה צריך למצוא גם פה סידור חזיקתי.

היו"ר ש. ארבלי:
התנגדו אז לענין הזה. ההסתדרות התנגדה ואמרה שכל מקום עבודה יכול לעשות הסכמים שם. אתה לא יכול לחייב את מקום העבודה, זה חלוי במספר העובדים, בהכנסתם וכו' וכו'.

הישיבה נעולה.

שעה סיום הישיבה: 10:45